

1849. évi I. törvénycikk

a rögtönítelő hadi s polgári vegyes bíróságok felállítása, szerkezete, eljárása, - s ítéletek alá tartozó esetek meghatározása tárgyában¹

1. § A Honvédelmi Bizottmány felhatalmaztatik, hogy, hadi munkálatok, táborozások vagy rendes katonai parancsnokságok működése helyén - s általában ott, hol a körülmények megkívánák - rögtönítelő, hadi s polgári vegyes bíróságot alakíttasson.

2. § Ezen bíróság, melly az alább meghatározandó esetekben, úgy katonai, mint polgári egyének felett ítél, öt tagból fog állani.

3. § Az elnök lehet akár polgári, akár katonai egyén - a közbirák közül pedig kettő mindig polgári, s kettő katonai leendő, kiket - az országgyűlési testület tagjainak kivételével, alkalmas egyénekből, a Honvédelmi Bizottmány nevez - egyszersmind egyik vagy másik tagnak törvényes akadályozása esetére a bíróságnak helyettesítés által nyomban lehető kiegészítéséről - valamint a bírósági tagok illető napi díjairól is gondoskodik.

4. § Közvádлот, ki a vádlott ellen a közállomány nevében eljár, a Honvédelmi Bizottmány nevez.

5. § A 18 éven alóliak, örültek és terhes asszonyok kivételével ezen rögtön ítélő bíróság ítélete alá tartozik sors és nem különbség nélkül, a magyar haza polgárai és lakosai közül, legyen az polgári, egyházi vagy katonai egyén:

a) Ki a magyar haza, annak polgári alkotmánya, független önállása, s területi épsége ellen valósággal fegyvert fog - vagy másokat illy cselekvésre izgat.

b) Ki az ellenséggel czimborál - annak szabad akaratból - tetteges kényszerítés nélkül, bármi szolgálatot tesz - kémül szolgál, eleséget, fegyvert, pénzt visz - zsoldosokat szerez, utat és ösvényt mutat - írott vagy szóbeli utasítással segedelmére van.

c) Ki az ellenség rendeleteit, intézkedéseit, s csábító felhívásait ellenállhatlan kényszerítés közbejötté nélkül - fogamatba veszi s terjesztgeti.

d) Ki Magyarország katonáját s bármely más polgárát, - ugyszintén bárminemű fegyvert, lőport s egyéb hadi szerezket az ellenség kezébe szolgáltat.

e) Ki ellenállhatlan kényszerítés közbejötté nélkül az ellenségtől hivatalt vagy bárminemű megbízatást elfogad - s annak érdekében működik.

f) Ki az ország hadseregét, vagy annak osztályát - vagy szolgálatban eljáró bármely hivatalnokát, biztosát, futárát szándékosan tévutra vezeti, ezek működéseit tetteges gátolja, vagy személyeiket utazásaik közben letartóztatja.

g) Ki az ország seregének, élelemmel, zsolddal, szállásali ellátását, vagy továbbszállítását tettegesen, és szándékosan akadályozza.

h) Ki az országgyűlés, annak határozatait, s rendeleteit s intézkedéseinek tettegesen ellenszegül, vagy tetteges ellenszegülésre határozottan izgat.

i) Ki magánál, tudva, ellenséges katonát vagy kémeket rejteget.

6. § Önként értetik, hogy a törvényhozó test tagjai sem vizsgálat alá, sem pörbe nem fogathatnak, ha csak a ház minden előforduló esetre különös felhatalmazást nem ad - melly rendelet kiterjesztetik a felsőház mindazon tagjaira is, kik vagy személyesen az országgyűlés helyén lévén, mint a törvényhozó testület résztvevő tagjai tekintetnek, vagy kormányi kiküldetés, és a felház engedelmé folytában vannak távol.

¹ Forrás: Az 1848/49. évi népképviselői országgyűlés (szerk.: Beér János), Budapest, 1954. 717-720. oldal.

7. § Rögtöni rajtakapás esetében az illy bűnösök bárki által elfoghatók, - de az illető vagy polgári vagy legközelebbi katonai hatóságnak személyes bántalom nélkül általadandók.

8. § A rögtönítelő vegyes bíróság eljárása következő:

a) A vádlott egyén általadása után legfeljebb 24 óra alatt a bíróság elébe állítandó.

b) A bíróság azonnal öszveül, s jelen szabályok felolvasása után, a tagok egyenként következő esküt tesznek le: „Esküszöm az élő istenre, hogy minden kedvezést, félelmet és gyűlölséget, s bármi személyes tekintetet félretévén, egyedül a vizsgálatból kifejlő okok s erősségek nyomán, s a felolvasott szabályok értelmében, benső meggyőződéseim szerint szabadon s igazán ítéledek”.

c) A bíróság az egész eljárásról készítendő rendes jegyzőkönyv vezetésére saját tagjai közül jegyzőt választ.

d) A vádlottnak az általa megnevezendő bírósági tag ellen törvényes kifogást tenni szabadságában állván, azon esetben, midőn a kifogás alá esett tag alapos okoknál fogva ítéletileg elmozdított, a bíróság a 3. § értelmében kiegészítettet fog.

e) Ha a bíróság elé való állítás valamelly feladás következtében történik, a feladás, és a feladónak neve a vádlottal és védőjével minden esetre és azonnal közöltessék.

f) A vádlott önmagát védheti, vagy tetszése szerint védőt nevezhet; ha azonban ezt a bíróság általi felszóllíttatásától számítandó 6 óra alatt nem tenné, részére védőt a bíróság rendel.

g) A vádlott sem vallomásra, sem bárminemű nyilvántartásra nem kényszeríthetetik; - ha azonban önként nyilatkozni kíván - ebbeli szabad nyilatkozata tulajdon szavaival, az egész bíróság jelenlétében, pontosan feljegyeztetik, melly előtte felolvastatván, általa, ha kívánná, a bíróság valamennyi tagja által pedig mindenesetre aláíratik.

h) A tanúk és pedig elsőben a vádlóé, ugy a vádlotté, mindenkor az összes bíróság előtt, szemben a vádlottal, a közvádlónak, és a vádlottnak, vagy védőjének jelenlétében körülményesen kihallgatandók.

i) Mind a közvádló, mint a vádlott és annak védője, mind a bíróságnak tagjai tehetnek a tanuknak kérdéseket.

k) A tanuknak előadása, és a kérdésekre adott minden felelet azonnal feljegyeztetik, s nyomban felolvastatván, a bíróság tagjai által aláíratik.

l) A tanúk kihallgatása után kívánhat a közvádló bővebb vizsgálatot is, melly miatt az eljárás felfüggeszthető, de 12 óránál tovább nem halasztható.

m) Ellenben, ha a vádlott kívánja az eljárás felfüggesztését azért, hogy ellenpróbáit megszerezhesse, a bíróság szótöbbséggel fogja meghatározni az időt, meddig az eljárás felfüggesztetik, figyelmeztve különösen arra, hogy az időnek rövideje a próbák megszerzését lehetetlenné ne tegye. Illy esetben köteles a bíró mindent elkövetni, hogy a vádlottnak ártatlanságát netalán bebizonyítható ellenpróbák megszerzeztethessenek.

n) Ha azonban a vádbeli tetten éretett, vagy ha az ellene felhozott és általa meg nem gyengített bizonyítványok olly erősek és nyilvánosak, hogy a vádnak valósága kétségtelen, és a személynek ugyanazonossága is bizonyos, a bíróságnak joga leend az eljárás felfüggesztését teljesen megtagadni.

o) Ha az eljárás fel nem függesztetett, vagy a felfüggesztési idő lefolytával ismét megkezdett, és a közvádlónak tanui rendesen kihallgattattak a közvádló röviden előadja ismét a vádat, annak próbáit, ezután pedig a vádlott vagy védője mondják el azt, mit a védelemre szükségesnek látnak, mellyek után a bíróság külön szobába vonulva okokkal támogatott ítéletet hoz, és az ítéletet minden tag aláírja.

p) Az eljárás mindenesetre nyilvános leend. Ha azonban az álladalom érdekében felmerülő fontos okok a nyilvános eljárást károsnak mutatnák, a bíróság az eljárást ezen okok megszűntéig elhalaszthatja.

q) A vádnak bebizonyítására multhatatlanul szükséges a vádlottnak a körülményekkel öszvehangzó elismerése, vagy ennek hiányában legalább két kifogás nélküli teljes hitelű tanúnak szinte a körülményekkel egybevágó határozott bizonyítása, avagy végre hasonló hitelességű eredeti okiratok.

r) A vádlottnak akár elmarasztalására, akár teljes felmentésére minden tagnak egyhangu beleegyezése szükséges.

s) Elmarasztalás esetében csak halálos büntetést mondhat a bíróság, mely mindenkor puskapor és golyó által hajtatik végre - felmentés esetében pedig a vádlott azonnal szabadon bocsájtandó.

t) Ha a vádlott sem el nem marasztaltatott, sem teljesen ártatlannak nem találtatott: a köztörvény szerinti rendes bíróságnak általadandó.

u) A rögtönítélő bíróság ítéletétől sem fellebbvitelnek, sem kegyelemérti folyamodásnak helye nem leendő, hanem a vádlottra kimondott halálos ítélet a vádlottnak azonnal kihirdettetik, s 3 óra múlva a bíróság egyik tagjának jelentésében végrehajtatik.

v) A végrehajtásnál jelenvolt bírótág a bíróságnak, mely folyvást együtt van, jelentést tesz a végrehajtásról. Ezen szóbeli jelentés is jegyzőkönyvbe ígattatik, s ekkép a jegyzőkönyv befejeztetvén, a bíróság minden tagja által aláíratik, s az igazságügyi ministeriumnak megküldetik.

y) A rögtönítélő bíróság eljárásának minden egyes esetre nézve, az eljárás megkezdésétől az ítélet végrehajtásáig számítandó háromszor 24 óra alatt teljesen be kell fejezve lenni; kivételnek ezen szabály alól azon esetek, melyekben az eljárás az m) alatti szabály értelmében, avagy a p) pont szerint birói határozat folytán ideiglenesen felfüggesztetett. A vádlott kérelmére tett felfüggesztés esetében a háromszor 24 óra az eljárás ismét megkezdésétől számittatik.

z) A rögtönítélő bíróság tagjai az ezen törvényben megállapított szabályoknak szoros megtartásáért szigorú felelettel tartoznak, azoknak áthágása esetében az igazságügyi ministerium által kereset alá vétetendvén.

9. § A fellebb elősorolt vétségi esetekben csak a jelen szabályok értelmében mondathatik ítélet; minélfogva azokra nézve minden más rendkívül felállított bíróságok, s kiadott rendeletek megszüntetnek.

10. § Nem-katonai egyének egyéb e szabályokban nem érintett vétségekért a hazai köztörvények szerint levén megbüntetendők a hadügyministeriumnak f. év január 28-ról 121. és 126. sz. a. rögtönítélő haditörvényszék iránt kiadott rendeletei alól ezennel kivételnek.

TARTALOMJEGYZÉK

1849. évi I. törvénycikk	1
a rögtönítélő hadi s polgári vegyes bíróságok felállítása, szerkezete, eljárása, - s ítéletek alá tartozó esetek meghatározása tárgyában	1